

ГРАД ПАНЧЕВО

ИЗВЕШТАЈ - МИШЉЕЊЕ ПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА

Буди део плана!

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГРАДА ПАНЧЕВА 2014-2020

У каквом граду желите да живите?
Како видите град Панчево 2020. године?
Полуните анкету о развоју града на интернету или доласком у Градски услужни центар,
месну заједницу или месну канцеларију.

Укључи се на

www.pancevo.rs facebook.com/pancevograd

Анкету спровело и извештај припремило
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЛОКАЛНИ ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
Април 2014.

I. УВОД

У периоду фебруар - април 2014. године, спроведена је анкета међу послодавцима Панчева у циљу прикупљања информација о мишљењу привредног сектора о пословној клими у граду Панчеву. Ова анкета је део настојања стратешког планирања / израде акционих планова економског развоја на нивоу локалне заједнице, који се односе на будућност града, која ће бити утемељена у облику „Стратегије развоја града Панчева 2014-2020. године“.

Сврха ове анкете је била да се обезбеде корисне и поуздане информације за Фокус групу за локални економски развој, које се односе на ставове оних који инвестирају, отварају радна места и запошљавају у граду Панчеву. У анкети су постављана питања која су имала за циљ да установе каква је генерално пословна клима у граду, као и да установе задовољство привредника, како квалитетом локалне самоуправе тако и радом осталих установа и организација релевантних за област развоја привреде.

Ставке у упитнику су биле подељене на неколико делова и то: **основне информације о привредном субјекту, запослени и радна снага, инвестиције и инвестициони планови, јавне услуге и односи са властима, мишљења и опште информације**, а целокупан упитник се састојао од 40 питања.

II. МЕТОДОЛОГИЈА

Анкета је спроведена на више начина, односно дистрибуирана и постављена на следеће начине: путем директне поште, електронски-маилом, доступна електронски преко сајта града Панчева и у директном контакту са представницима привреде који послују на територији града Панчева. Упитник – Мишљење привредног сектора дистрибуиран је на 130 адреса, као и понуђена опција да се попуни електронски директно преко сајта града Панчева. Списак привредних субјеката одабраних за анкетирање направљен је укрштањем података у складу са следећим критеријумима:

- највећи број запослених;
- висина оствареног нето добитка;
- висина остваренох пословног прихода.

За сва 3 критеријума узети су званично објављени подаци са стањем у 2012. години.

Од укупног броја анкетираних привредних субјеката на територији града Панчева овом анализом је обухваћено 42,5% добијених попуњених упитника.

Анализом ове анкете обухваћено је укупно 56 предузећа и 29 предузетника, са укупним бројем запослених у 2014. години (закључно са мартом 2014.) од 1779 лица. Добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и предузетника о пословној клими у граду Панчеву.

Од укупног броја испитаника обухваћених анкетом, њих 25 су предузећа и предузетници која се баве производњом, 60 су предузећа у сфери осталих услуга. Од укупног броја анкетираних предузећа, највише је малих.

Овај извештај представља анализу одговора свих анкетираних фирми. Разговоре са предузећима и предузетницима су обавили запослени у Градској управи у организацији Одељења за локални економски развој, у оквиру трибине – непосредни разговори са привредницима, у оквиру редовног рада Привредног савета, редовног рада Одељења и током акције „Недеља анкетирања“.

Како би се подстакли комплетни и искрени одговори од послодаваца, они су најпре уверени да се овај извештај неће позивати на конкретне фирме, те да ће се исти користити за припрему Фокус групе за локални економски развој у сврху израде „Стратегије развоја Панчева 2014-2020“.

Упитником су захваћене и делатности анкетираних, што говори да су резултати ове анкете врло индикативни и представљају користан инструмент за стратешко планирање економског развоја, као и даље активности везане за јачање двосмерне комуникације између привреде и локалне власти.

Поред тога, анкетом су утврђене разлике у ставовима фирми које представљају различите секторе локалне привреде (производња, грађевинарство, трговина, остале услуге), што додатно доприноси информативности овог истраживања и бољем разумевању објективног стања у локалној привреди.

III. ГЛАВНИ РЕЗУЛТАТИ

У првом делу анкете налазе се основне информације о привредном субјекту тј. лична карта анкетираних. Анкетирани привредни субјект који је најстарији основан је 1880. године што потврђује богату индустријску историју града Панчева, а најмлађи 2013. године.

Од укупног броја 35% анкетираних привредних субјеката извози своје производе. Већина има важног снабдевача сировина у Панчеву, важно тржиште клијената и квалификовану радну снагу, али нема важног снабдевача компоненти и истраживачку и развојну базу.

Други део анкете односи се на запослене и радну снагу. Из анкете можемо видети да се просечан број запослених смањивао током година, а удео који у броју запослених чине жене и високо образовани се током година повећавао. Просечна плата запослених је у просеку била иста 2012. и 2013. године. Из анкете сазнајемо и струке које су потребне предузећима у Панчеву, углавном су то занимања потребна у области грађевинарства и прерађивачке делатности.

Трећи део анкете је о инвестицијама и инвестиционим плановима. 55% анкетираних привредних субјеката има у власништву просторије у којима послују. 12% анкетираних привредних субјеката планира нове инвестиције у циљу повећања производње у Панчеву, а имовина коју поседују или закупљују у Панчеву је довољно велика да им омогућава проширење пословних/производних просторија.

Четврти део се односи на јавне услуге и односе са властима. Најнегативнији утицај на развој пословања по мишљењу анкетираних привредника имају: привредна (економска) ситуација, администрација локалне самоуправе и национално законодавство. Што се квалитета јавних услуга тиче, најбољу оцену добили су: електродистрибуција, ПТТ и водовод и канализација. Закључак из овог дела анкете био би и да локална самоуправа треба да се бави финансијском помоћи предузећима, етичким кодексом и развојем радне снаге.

Пети део намењен је мишљењу привредног сектора. Рад локалне самоуправе је оцењен у највећем броју као „задовољавајући“. Већина анкетираних генерално мисли да је квалитет живота у Панчеву такође задовољавајући, као и мишљење о Панчеву као месту за пословање. Анализом добијених анкета долази се до закључка да би Стратешки план развоја града Панчева највише требало да обрати пажњу на: развој малих и средњих предузећа и предузетника; подршку и пружање помоћи предузетницима/предузећима и на привлачење нових предузећа/инвестиција. Већина анкетираних свој привредни субјект сматра конкурентним. А чак 82% анкетираних сматра корисним месечне-двомесечне-тримесечне састанке са градоначелником.

Генерално, иако је анкету попунило 85 привредника, из приказаних резултата добијени су веома корисни подаци о привредној ситуацији града Панчева, који ће бити коришћени у изради „Стратегије развоја града Панчева на период 2014-2020“.

IV. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИВРЕДНОМ СУБЈЕКТУ

1 – 7. У овом делу упитника су сви анкетирани привредници који послују на територији града Панчева дали основне податке о својим привредним субјектима. Ова питања имају углавном општи карактер.

Укупан број анкетираних предузећа је 85, од чега је 46 друштва са ограниченом одговорношћу и 8 акционарска друштва. Укупан број анкетираних предузетника је 29.

Главне делатности анкетираних привредних субјеката су: трговина у пољопривреди; пољопривредна производња; инжењеринг и услуге; грађевинарство; услуге превоза; прерада дрвета; претовар и складиштење робе; консалтинг, дизајн и стари занати; трговина и одржавање возила; трговина дериватима нафте; трговина на велико фармацеутским производима; производња конструкција и делова конструкција; штампарске делатности; и друге делатности.

Од укупног броја анкетираних фирми 29 се изјаснило да **извозе** производе/услуге, док се 56 изјаснило да се не баве извозним пословима.

Од укупног броја свих анкетираних привредних субјеката, 38 предузећа (45%) се изјаснило да у овом региону има **важног снабдевача сировина**, 25 предузећа (29%) се изјаснило да у овом региону има **важног снабдевача компоненти** и 14 (16%) предузећа се изјаснило да има **потребну истраживачку и развојну базу**.

Од укупног броја свих анкетираних привредних субјеката, 56 предузећа се изјаснило да у овом региону има **важно тржиште-клијенте**.

На питање да ли у овом региону имају **потребну квалификовану радну снагу**, 49 предузећа се изјаснило да има, а 27 предузећа да нема.

На питање „**Да ли постоји неки други разлог због којег сте непосредно лоцирани у нашем граду?**“, најчешћи одговор био је да су овде лоцирани јер је ово њихов родни град, град у којем живе.

2. ЗАПОСЛЕНИ И РАДНА СНАГА

8. На питање о **процени стално запослених по годинама**, анкетирани привредници који су послали одговоре дали су следеће процене броја и структуре запослених по годинама:

- 2008. године анкетрани привредник је у просеку запошљавао: **38 радника, од чега су 23% чиниле жене, а 10% запослени са високом стручном спремом**
- 2012. године анкетрани привредник је у просеку запошљавао: **33 радника, од чега су 30% чиниле жене, а 10% запослени са високом стручном спремом.**
- 2013. године анкетрани привредник је у просеку запошљавао: **31 радника, од чега су 32% чиниле жене, а 13% запослени са високом стручном спремом.**
- 2014. године (закључно са мартом 2014.) анкетрани привредник у просеку запошљава: **34 радника, од чега 32% чине жене, а 13% запослени са високом стручном спремом.**

Укупан број запослених у свим анкетираним привредним субјектима који су доставили податак , у 2014. години (закључно са мартот) је био 1779 радника. Упоредимо ли тај број запослених са бројем запослених из 2013. године, долазимо до закључка да је број запослених опао за 4,8%.

Ако упоредимо број запослених из 2013. са бројем запослених у 2008. години, долазимо до закључка да је број запослених опао за 7,7%.

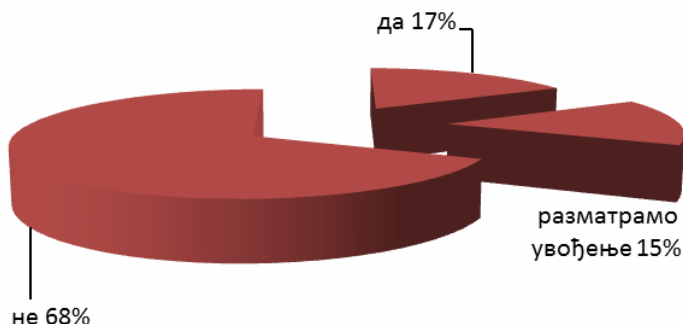
9. Просечна нето плата запослених у свим анкетираним привредним субјектима у 2013. години износи 31.480,23 динара, а у 2012. години износи 31.739,74 динара, што указује на углавном стабилан континуитет плата у овом узорку. Просечна нето плата у Панчеву на овом узорку за 2013. годину је, у поређењу са просечним годишњим зарадама у Републици Србији у 2013. години (која је износила 43.948 динара) испод просека.

10. Код питања оцењивања **квалитета радне снаге** анкетирани су генерално задовољни радном снагом (оцена „добро“). Закључак је да највећи број запослених код анкетираних привредника, према њиховом мишљењу има добар учинак.

11. Код питања о **броју запослених/отпуштених** - 85 анкетираних привредника је у последњих 6 месеци укупно запослило 117 радника, а укупно отпустило 78 радника.

12. На питање да ли анкетирани имају истраживачко одељење за развој нових производа закључујемо да од свих привредника који су попунили овај део упитника, највећи део 68% нема одељење за истраживање и развој, 17% има, а 15% размишља о увођењу.

Постојање истраживачког одељења за развој нових производа/услуга

13. Код питања „Да ли имате **проблема са недостатком специфичних професија и квалификација које су битне за Ваш развој, и да ли предвиђате недостатак ових квалификација (и којих)?**“, анкетирани привредни субјекти су описали следеће професије и квалификације које им недостају:

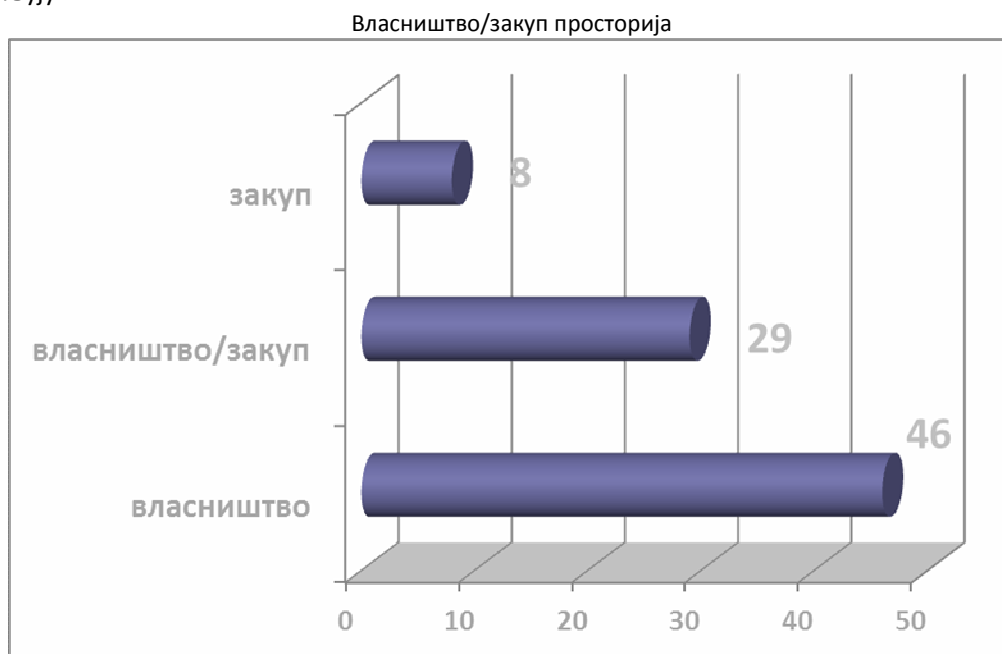
- заваривачи свих врста, висококвалификовани бравари,металостругари, армирачи, водоинсталатери;
- графички инжењери;
- грађевински инжењери са лиценцама и искуством на градилишту, струке грађевинских радника са завршеном средњом школом;
- алатничари, ЦНЦ глодачи, програмери, конструктори;
- електроничар, дијагностичар, лакирер ,брусачи стакла;

- млади радници/мајстори који су отворени за учење нових методологија извођења завршних радова у грађевинској индустрији;
- дипломирани фармацеути;
- дипломирани економисти.

Анкетирана предузећа показују потребу за радном снагом свих степена образовања, од квалификованих радника свих струка до високо образованих кадрова. На бази овог узорка, велика је потреба за квалификованом радном снагом из области грађевинарства и прерађивачке делатности, али и других производних области .

3. ИНВЕСТИЦИЈЕ И ИНВЕСТИЦИОНИ ПЛАНОВИ

14. Од укупног броја анкетираних, 46 привредна субјекта (55%) су **власници просторија** у којима послују, 8 предузећа (35%) **закупљује** просторије, док су 29 предузећа (10%) власници дела зграда, а део закупљују.

15. Од броја привредника који су одговорили на питање **да ли је имовина коју поседују или закупљују у Панчеву довољно велика да им омогућава проширење пословних/производних просторија**, њих 10 је одговорило позитивно, док су 7 привредника одговорила да им имовина коју поседују у Панчеву није довољна.

16. Од броја привредника који су одговорили на питање **да ли планирају инвестиције у циљу повећања производње у Панчеву**, само 11 (13%) анкетираних планира нове инвестиције.

17. На питање **да ли планирају проширење и на другим местима (изван Панчева)**, 10% анкетираних је одговорило потврдно.

18. На питање **да ли имају планове (текуће или у блиској будућности) да преселе целокупну или део оперативе/погона из Панчева**, добијени одговори су следећи: 7% привредника планира, а 4,7%

разматра могућност инвестиција ван територије града. Неки од разлога за пресељење оперативе/погона из Панчева су:

- услови из плана детаљне регулације-као ограничење,
- зависи од услова и сарадње са локалном самоуправом.

19. На питање „Ако разматрате пресељење, шта би Вас подстакло да промените одлуку и останете?“, неки од понуђених одговора су следећи:

- Бољи пословни амбијент / неефикасна општинска администрација ,
- Градска одлука за складиштење опасног и неопасног отпада ,
- Лакше проналажење адекватне парцеле ,
- „Здравије“ тржиште ,
- Боља контрола конкуренције која ради на црно ,
- Измена урбанистичког плана и дозвола за даље проширење ,
- Смањене таксе за прикључке.

20. На питање да ли привредницима у нашем граду недостају сервисне услуге било које врсте или снабдевачи сировина и делова, и којих производа, добијени су следећи одговори:

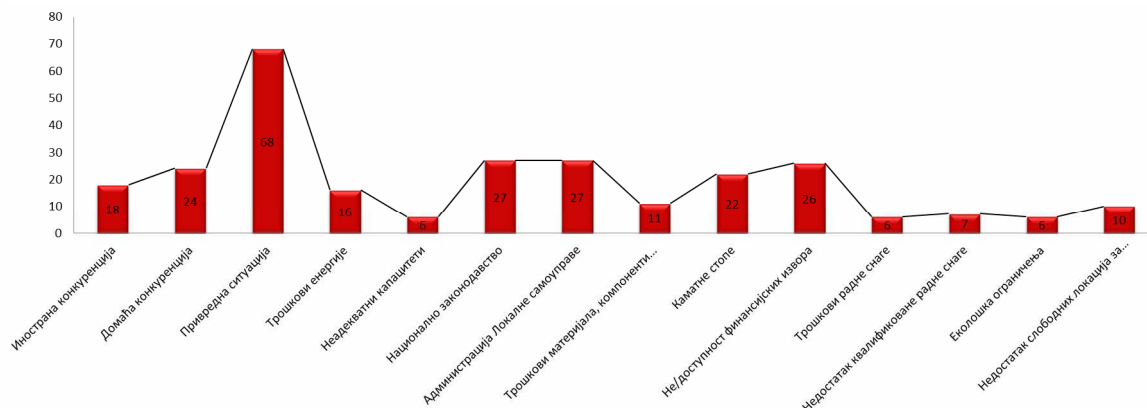
- Специфичне услуге у многим областима;
- Снабдевачи лимовима (свих врста), сервиси радних машина;
- Сервис динамичне базе података привредних друштава и њихових тренутних активности на територији Јужног Баната;
- Снабдевање сировине;
- „Фаворизација“ углавном извођача ван града;
- Спора администрација.

4. ЈАВНЕ УСЛУГЕ И ОДНОСИ СА ВЛАСТИМА

21. Анкетирани привредници су упитани који фактори из пословног окружења по њиховом мишљењу имају најнегативнији утицај на будући развој њиховог пословања.

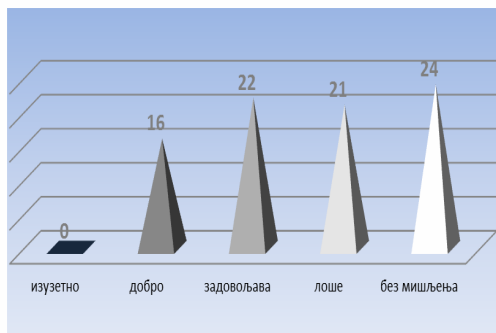
Далеко највећи број, њих 68 (81%) као главни негативни фактор наводи привредну (економску) ситуацију. Поред тога, као негативни фактори се истичу администрација локалне самоуправе 27 (32%) и национално законодавство 27 (32%). Мањи број одговора су добили и недоступност финансијских извора и домаћа конкуренција.

Фактори за пословање који имају најнегативнији утицај на будући развој њиховог пословања (број одговора):

22. Од укупног броја добијених одговора, на питање о квалитету јавних услуга (на скали: „изузетно“ - „добро“ - „задовољава“ - „лоше“ - „без мишљења“), анализа одговора показала је следеће:

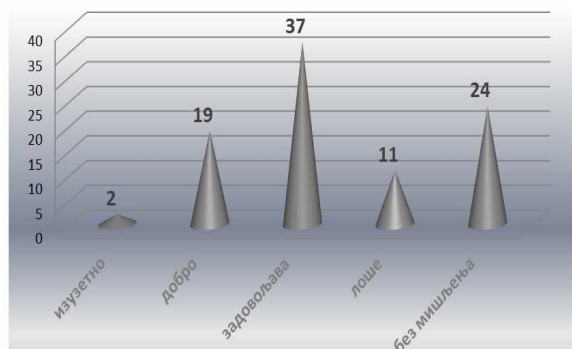
Понуда (или маркетинг) локација и зграда за пословање

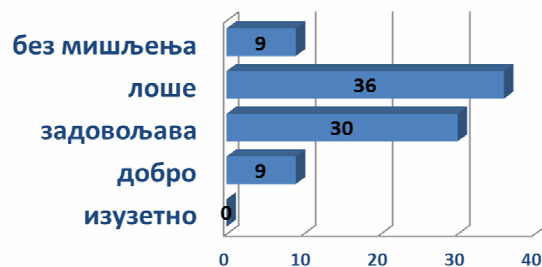
Подршка МСПП

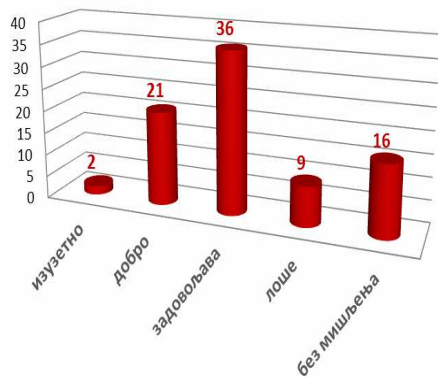
Јавни транспорт

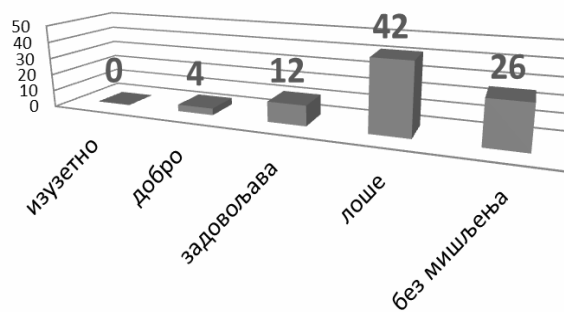
Одржавање путева

Рад инспекцијских органа

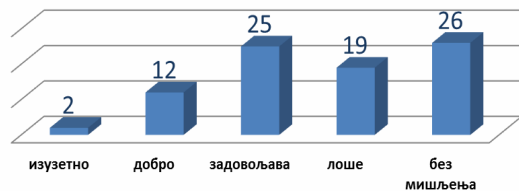

Издавање грађевинских дозвола

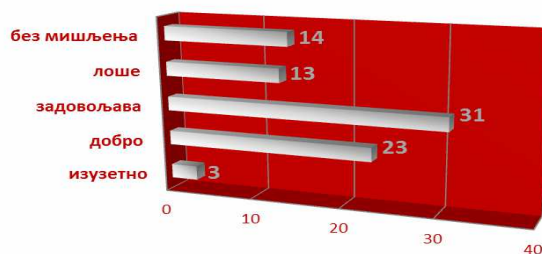

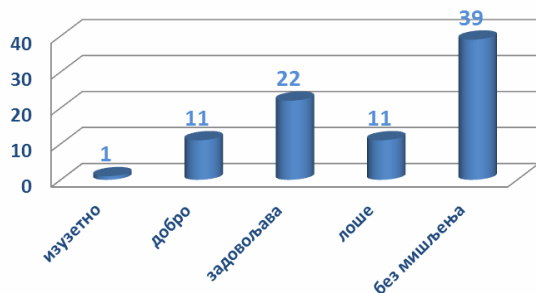
Издавање дозвола за привредне делатности

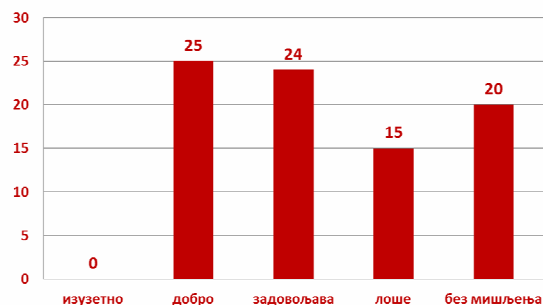
Одношење отпада

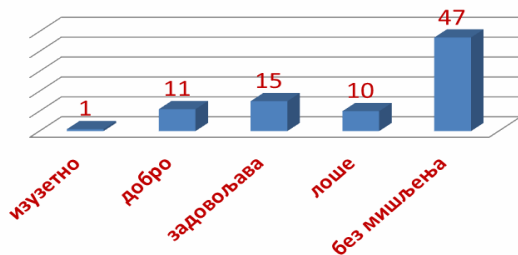
Дистрибуција гаса

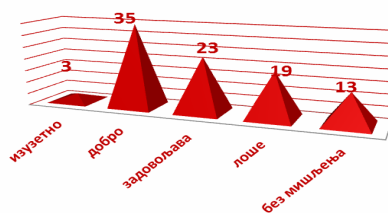
Водовод и канализација

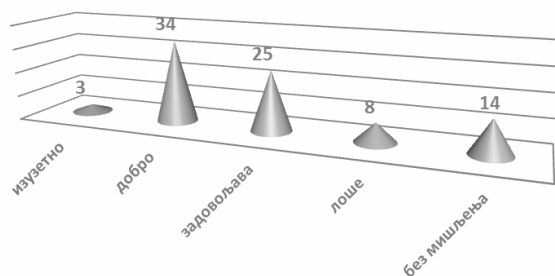
Услуге даљинског грејања

Електродистрибуција

ПТТ - услуге

Анализом добијених одговора долази се до закључка да би Стратешки план развоја града Панчева највише требало да обрати пажњу на следеће: подршку развоју малих и средњих предузећа и предузетника, процес издавања грађевинских дозвола и одржавање путева.

Неки од добијених предлога за унапређење јавних услуга су следеће:

- Потребно је обезбедити више инвеститора;
- Подршка малим и средњим предузећима и предузетницима ;
- Обезбедити канализациону мрежу у деловима града где она не постоји;
- Накнаду за одвожење смећа не одређивати према укупној површини, већ према стварно извршеној услузи одношења смећа;
- Унапредити подршку привредним субјектима у развоју и то на следећи начин: унапредити стратегију града и заузети оштар став по питању убрзавања административних циклуса у јавном сектору, много интензивније умрежити пословне активности свих привредних чинилаца у региону, креирање јединствене и динамичне базе података свих привредних субјеката, организовање скупова са специфичним областима интересовања, заузимање проактивнијег ангажмана по питању спајања младих кадрова без сталног запослења са привредним субјектима који су у развоју, повећати свест и доступност свим изворима финансирања на домаћем тржишту и оних који произилазе из приступних фондова ЕУ, борити се за финансијску подршку привредних субјеката у развоју путем финансијске стимулације одређених пословних активности, и на крају - више промовисати рад Одељења за локални економски развој града Панчева;
- Издавање грађевинских дозвола - убрзати издавање и са одговорношћу и смањењем административне бирократије;
- Одошење отпада - нису решене све врсте отпада;
- Потребно је да инспектори буду одговорни и према предузећима која контролишу, а не само према налогодавцима;
- Подршка малим и средњим предузећима и предузетницима;
- Све инспекцијске службе треба да раде контролу бувље пијаце - аеродром - издавање дозвола за привредне делатности - издавање грађевинских дозвола;
- Брзе и једноставније формирање јединственог шалтера за издавање дозвола (канцеларија за брзе одговоре);
- Конверзија земљишта и издавање грађевинских дозвола;
- Издавање дозвола за привредне делатности - убрзати и поједноставити процедуре;
- Дистрибуција гаса, водовод и канализација, електродистрибуција, птт услуге - у делу где су привредни субјекти урадити инфраструктуру или појачати постојећу;
- Преко збратимљених градова у иностранству презентирати пословне могућности наших предузећа;
- Тражити послове у иностранству – извоз;
- и остало.

23. На питање „**Да ли је Ваш привредни субјект у последњих 12 месеци пословао са локалном самоуправом**“ , од укупног броја анкетираних њих 28% је у последњих 12 месеци пословало са локалном самоуправом.

Најчешћи облици пословања се односио на пружање услуга (добављачи за робе и услуге) 45%; заједнички рад на промоцији локалне привреде (сајмови, маркетиншки материјали, и сл.) 27%; затим добијена помоћ од Града 17%; као и учешће у заједничким инвестицијама/пројектима 11%.

24. На питање „У којој мери се слажете са тврдњама о улози општине/града у развоју локалне привреде?“, највише добијених одговора односи се на то да би локална самоуправа требало да се бави активним привлачењем инвестиција, развојем радне снаге, центрима за помоћ предузећима и етичким кодексом.

Рангирање је извршено на следећи начин:

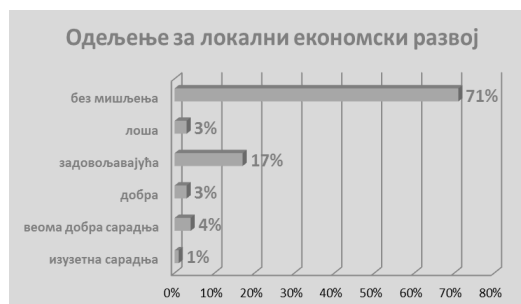
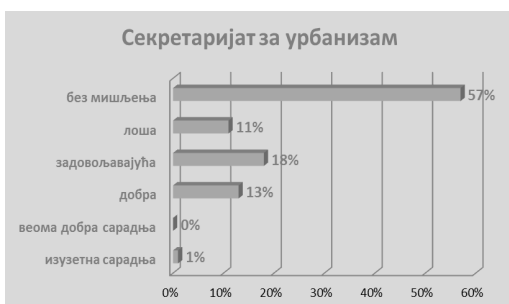
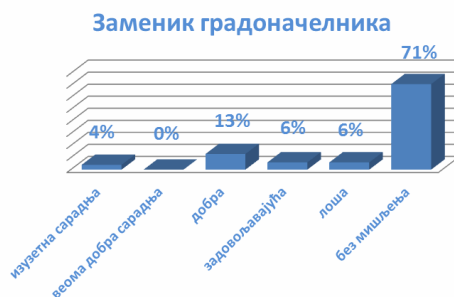
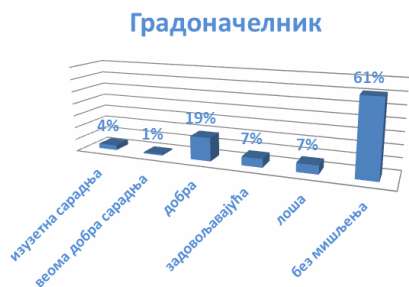
- **Активно привлачење инвестиција:** највећи број одговора „слажем се“ (81%)
- **Развој радне снаге:** највећи број одговора „слажем се“ (84%)
- **Центри за помоћ предузећима:** највећи број одговора „слажем се“ (83%)
- **Етички кодекс:** највећи број одговора „слажем се“ (85%)
- **Пореске олакшице:** највећи број одговора „слажем се“ (82%)
- **Финансијска помоћ предузећима:** највећи број одговора „слажем се“ (87%)
- **Бесплатне локације:** највећи број одговора „слажем се“ (64%)
- **Бизнис инкубатори:** највећи број одговора „слажем се“ (64%)
- **Директна помоћ менаџменту:** највећи број одговора „слажем се“ (61%)

Генерална оцена је да је улога локалне самоуправе веома значајна за развој локалне привреде као актер у свим горе наведеним областима.

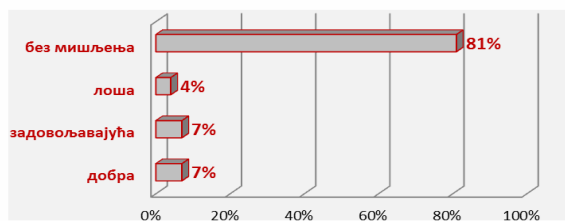
25. На питање **које услуге би локална самоуправа требало да пружа како би унапредила локалну пословну климу**, привредници су дали следеће предлоге:

- Локална самоуправа се мора више ангажовати око опстанка и развитка постојећих предузећа;
- Ангажовање стручног кадра на решавању проблема у области екологије;
- Потребан је правни саветник - како најлакше доћи до потребних дозвола за отварање привредне делатности, добијање грађевинских дозвола...
- Помоћ предузећима и предузетцима по питању праћења конкурса за подстицајна средства која расписују покрајинске републичке институције, стране институције, помоћ приликом аплицирања за ова средства по питању едукације и припреме за конкурс и кроз активно учествовање Града у апликацији (нпр. писмо подршке Града предузетнику и предузећу за учествовање, потписано од стране Градоначелника);
- Локална самоуправа ствара пословни амбијент. Овај амбијент је стимулативан како за нове инвеститоре, тако и за већ постојеће привредне субјекте;
- Укидање паркинг сервиса;
- Смањење градске таксе за ванредни транспорт кроз град које су једне од највиших у држави;
- Да утиче на то да апсолутни приоритет за радове на локалном нивоу имају привредни субјекти са територије града, нарочито у услужном сектору.

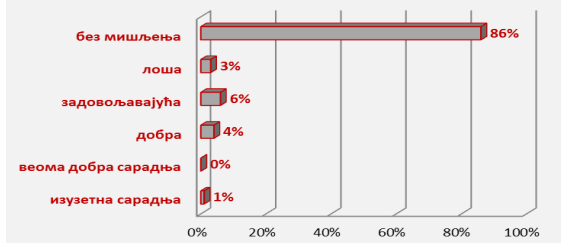
26. На питање о оствареном професионалном контакту са наведеним институцијама/организацијама у упитнику и оцини сарадње са истима, анализа добијених одговора је показала следеће оцене које су дали привредници, и то:

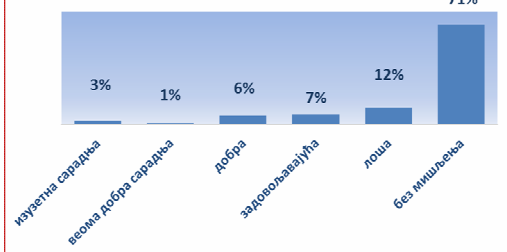
Национална агенција за регионални развој

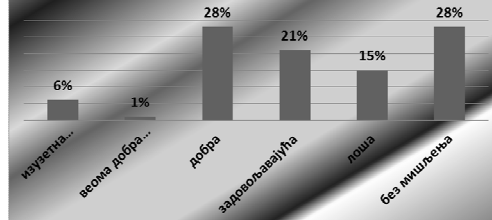
СИЕПА

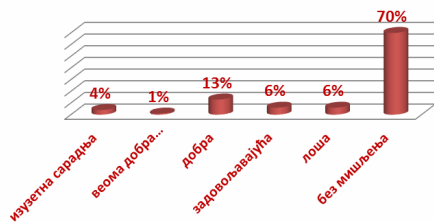
Републичке власти

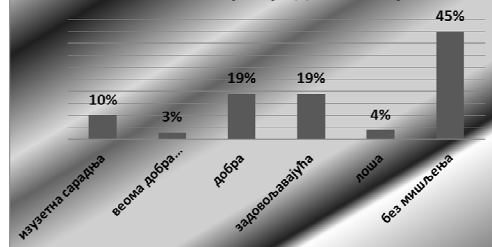
Национална служба за запошљавање

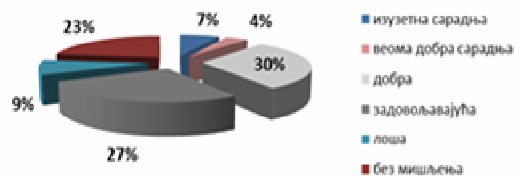
Удружење занатлија и других предузетника

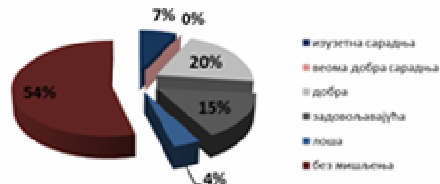
Регионална привредна комора

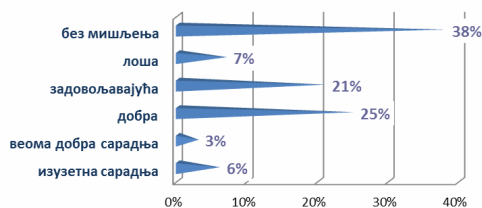
Секретаријат за пореску администрацију

Управа царине

**РГЗ - Служба за катастар
непокретности**

Као највећи проблеми у раду са овим институцијама, према мишљењима анкетираних привредника, су:

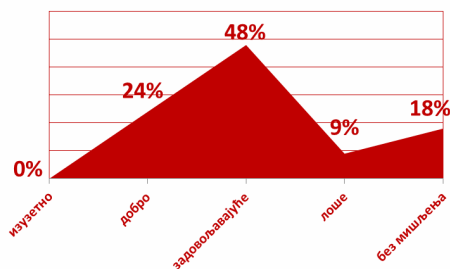
- превише административног кадра, превише папирологије;
- недовољна ефикасност у пружању услуга;
- спорост у решавању захтева по било ком питању;
- неажурност промена података у пореској евиденцији;
- нестручност и незаинтересованост кадра који пружа услуге од јавног значаја;
- законска ограничења;
- непоштовање рокова;
- незаинтересованост и скоро немогућност решавања специфичних захтева;
- мали број стручних људи, а велики број нерадника;
- запослени који нису заинтересовани за побољшање квалитета рада;
- недовољно разумевање проблематике рада тзв "малих" привредних субјеката;
- недовољно ангажовање против "сиве економије";
- подршка како финансијска тако и техничка;
- претерана бирократија која успорава рад;
- Катастар - РГЗ - проблем у администрацији;
- АПР има једну канцеларију са 2 запослена за цео Јужнобанатски округ.

5. МИШЉЕЊА ПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА

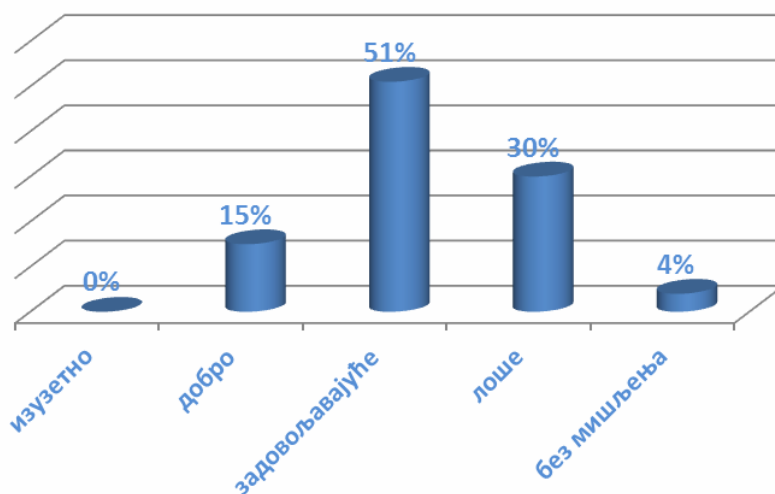
27. На питање „**Ваше генерално мишљење о локалној самоуправи**“ локална самоуправа је оцењена у највећем броју као „задовољавајућа“.

Око 48% предузећа и предузетника који су дали своје мишљење је оценило рад локалне самоуправе оценом „задовољавајуће“, док је око 24% дало оцену „добро“. Око 18% је „без мишљења. Тек 9% анкетираних сматра рад локалне самоуправе „лоше“.

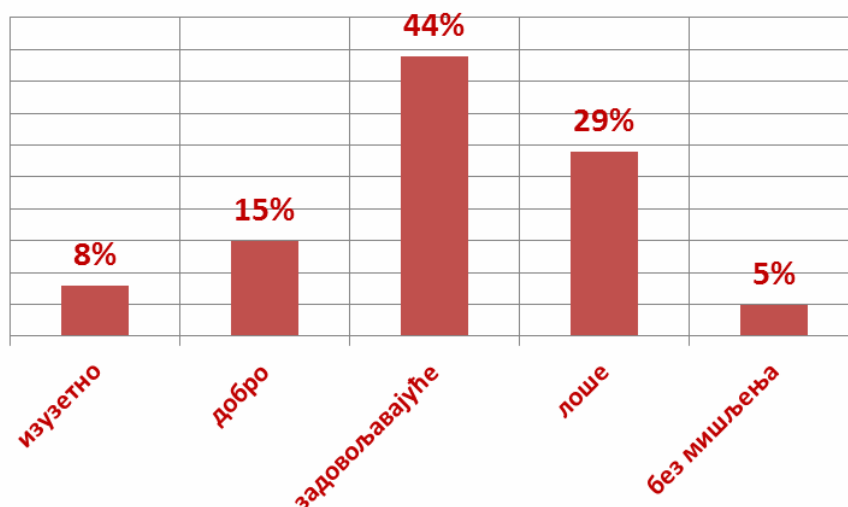
Генерално мишљење о локалној самоуправи:

28. На питање „Ваше генерално мишљење о квалитету живота у Панчеву“, добијена су следећа мишљења:

29. На питање „Ваше генерално мишљење о Панчеву као месту за пословање“, добијена су следећа мишљења:

У оквиру овог питања привредници су изразили своје мишљење о томе шта сматрају **ПОЗИТИВНИМ** за пословање у граду:

- одлична географска позиција, и умреженост речно-копно-железничких путева са свим већим европским пословним центрима;
- близина Београда, близина луке, близина НИС-а;
- инфраструктура; велики имовински и инфраструктурни потенцијал града Панчева који може да се упосли и ствара нову вредност;
- локално тржиште;
- локације за инвестирање;
- велики број становника;
- историјски индустријски град, са богатим искуством становника у машинској и процесној индустрији;

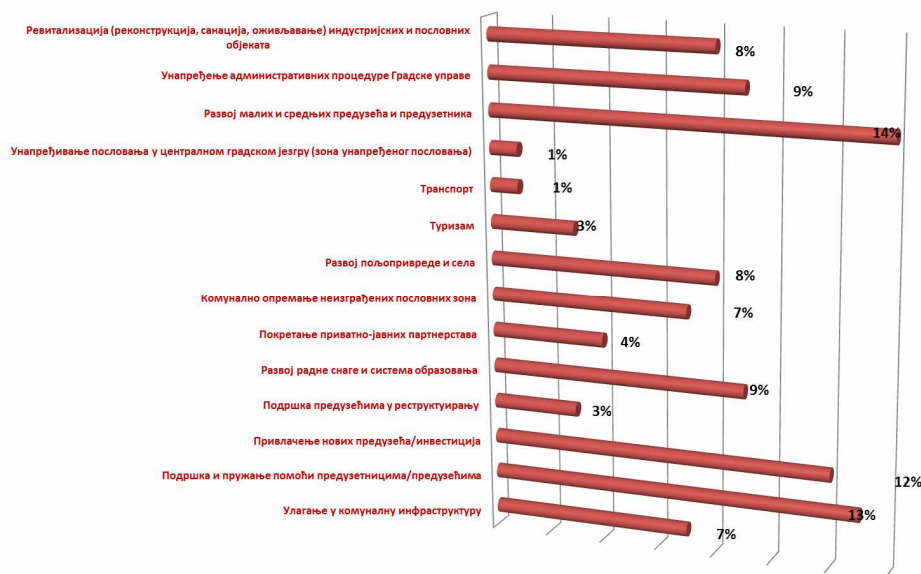
- структура становништва обилује интелектуално напредним и младим кадром које чека своју прилику да се оствари;
- подршка привредницима у реструктурирању и привлачење нових инвестиција;
- привредни потенцијал града;
- развој малих привредних субјеката.

У оквиру овог питања привредници су изразили своје мишљење о томе шта сматрају **негативним** за пословање у граду:

- непостојање опремљених индустријских зона и недостатак инвестиција у развојне пројекте који ће посредно довести до већег запошљавања;
- спорост администрације на свим нивоима;
- умањен елан запослених у јавном сектору и градској власти која треба да буде покретач целокупне организације и успона локалне привреде ;
- недовољно препознавање и упошљавање проактивног, стручног и младог кадра;
- недостатак улагања у економски и привредни развој;
- мали број здравих привредних субјеката;
- сива економија, рад на црно;
- недовољна искоришћеност близине Београда .

30. Једно од питања из упитника, а које је од круцијалног значаја за будући развој града Панчева, било је питање „Које су три најкритичније приоритетне теме којима треба да се бави Стратешки план економског развоја града Панчева до 2020. године?“. Добијена мишљења анкетираних привредника по задатим параметрима су следећа:

Најкритичније приоритетне теме којима треба да се бави стратешки план економског развоја града:

Анализом добијених одговора долази се до закључка да би Стратешки план развоја града Панчева највише требало да обрати пажњу на следеће: развој малих и средњих предузећа и предузетника; подршка и пружање помоћи предузетницима/предузећима; привлачење нових предузећа/инвестиција; унапређење административне процедуре Градске управе; развој радне снаге и система образовања и остало.

У Стратешки план економског развоја града Панчева до 2020. године такође треба уврстити и следеће предлоге привредника:

- потребно је обезбедити граду велике инвестиције, нпр. мостови преко пружних прелаза (надвожњаци) преко свих прелаза који опасају град израда кружног тока за железнички саобраћај око града...
- уредити зграду старе пиваре у примерени производно-услужно-туристички простор...
- обезбедити излаз на Дунав (ушће Тамиша у Дунав) грађанима пешке или бициклом
- зауставити "инвестиције" у хипермаркете и тржне центре
- промена имиџа града.

31. На питање „**Да ли располагете неискоришћеним земљиштем/простором, који би отуђили или дали у закуп**“, од укупног броја добијених одговора, 80% одговора је „не“ и 20% одговора је „да“.

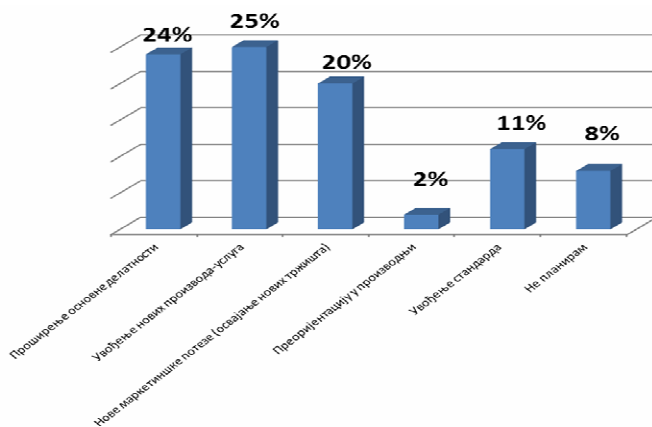
32. На питање „**Да ли планирате да запослите нове раднике?Колико?**“, од укупног броја добијених одговора, 56% одговора је „не“ и 44% одговора је „да“.

33. На питање „**Да ли свој привредни субјект сматрате довољно конкурентним на тржишту**“, од укупног броја добијених одговора, 76% одговора је „да“ и 24% одговора „не“.

Као највеће препреке конкурентности анкетирани привредници су навели:

- Ограничен приступ финансијским средствима;
- Застарелост опреме;
- Непоседовање система квалитета;
- друго.

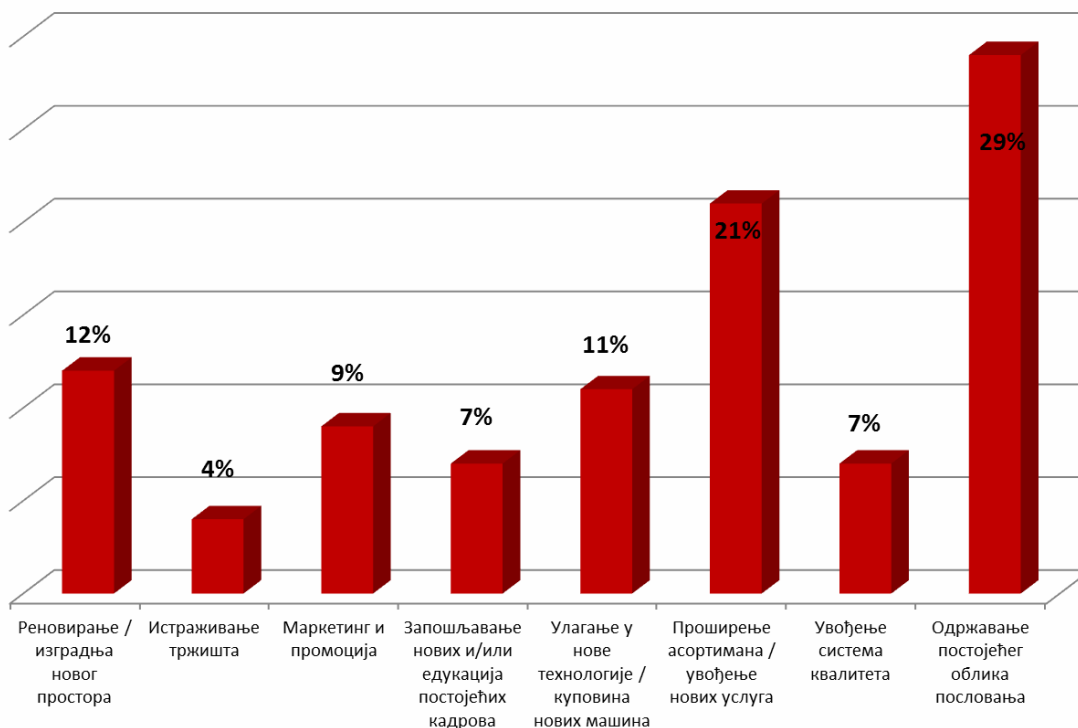
34. На питање „**Да ли планирате измене пословања у блиској будућности, и које?**“, процентуално учешће добијених одговора по задатим параметрима су следећи:

35. На питање „**На шта су тренутно усмерене активности Ваших улагања?**“, највећи број одговора односи се на:

- одржавање постојећег облика постојања (29%);
- проширење асортимана/увођење нових услуга (21%);
- реновирање/изградња новог простора (12%);
- улагање у нове технологије/куповина нових машина (11%);
- маркетинг и промоција (9%);
- запошљавање нових и /или едукација постојећих кадрова (7%);

- увођење система квалитета (7%);
- истраживање тржишта (4%).

36. На питање „Да ли Вам је потребно додатно комунално опремљено земљиште/простор како бисте реализовали инвестицију?“, 67% од укупног броја добијених одговора је „не“, а 33% је „да“.

37. На питање „Да ли сматрате корисним месечне-двомесечне-тримесечне састанке са градоначелником?“, 82% од укупног броја добијених одговора је „да“.

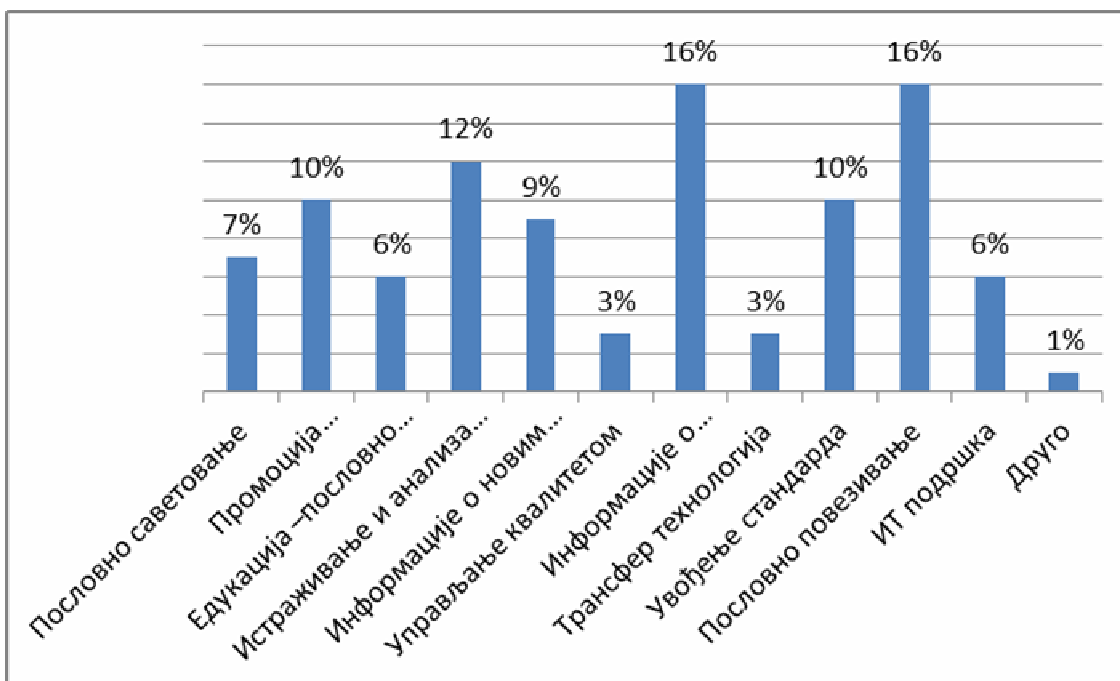
38. На питање „Да ли сматрате да би Град требало да Вас редовно извештава о својим активностима и/или актуелностима уопште (укључујући и информације које се тичу финансијских институција)?“, привредници су навели информације које желе да добијају:

- треба подносити извештај о раду;
- потребне су информације о добијању средстава за развој привредних и индустријских зона;
- информације о субвенционисању пољопривреде;
- информације о слободним локацијама;
- контакт са пословним људима из градова побратима Панчеву;
- информације о посетама заинтересованих страних инвеститора и партнера;
- планирање средстава за улагање и развој;
- измењене регулативе на нивоу локала, које се тичу пословања;
- град би требао да има свој гласник, у којем ће транспарентно и ажурно објављивати све информације/статистику везану за тренутно стање активности којима се бави, плановима/циљевима које има, и о поступној реализацији већ задатих циљева;
- све информације које се тичу конкурса за подстицајна средства или бесплатних услуга које расписују домаће и стране институције;
- информације везане за финансије (субвенције), законодавство о подстицајним мерама градске инвестиције;

- све везано за екологију.

39. На питање „Наведите врсте обука које су потребне Вама или Вашим радницима“, добијени одговори указују на то да је највећи број потребних обука из области пословног повезивања (16%), информација о новим технологијама (16%), из истраживања и анализе тржишта (12%), увођења стандарда (10%) и промоција радње/предузећа - маркетинг (10%).

Детаљнији преглед дат је како следи:

40. На питање „Да ли сте заинтересовани да као представник привреде нашег града учествујете у раду Фокус групе за локални економски развој града у сврху израде Ревизије стратегије града Панчева 2014.-2020.?,“ 40% привредника изјаснило се да у заинтересовани, а 60% да нису заинтересовани.

V. ЗАКЉУЧАК

На основу свега горе наведеног произлази да се, на основу анализе добијених мишљења привредника који послују на територији града Панчева, намећу следећи закључци са циљем даљег унапређивања пословног амбијента, и то:

- ✓ Неопходност техничке и финансијске подршке сектору малих и средњих предузећа и предузетника (едукација, промотивне активности; јавни позиви за развој постојећих привредника);
- ✓ Потребно је комунално опремање бар једне радно/пословно/индустријске зоне са крајњим циљем додатног упошљавања;

- ✓ Потребно је комунално опремање радно/пословно/индустријских зона у којима већ постоје регистровани привредни субјекти;
- ✓ Активно привлачење нових инвестиција;
- ✓ Бржи и ефикаснији рад градске администрације;
- ✓ Активније мере сузбијања „сиве“ економије;
- ✓ Ревизија постојећих градских одлука о вршењу комуналних делатности;
- ✓ Потреба за формирањем јединственог шалтера за издавање дозвола – убрзано издавање грађевинских дозвола ;
- ✓ Развој радне снаге и система образовања;
- ✓ Помоћ предузећима и предузетницима по питању припреме за учешће за подстицајна средства и привлачење додатних финансијских средстава која расписују покрајинске и републичке институције, стране институције, и сл.;
- ✓ Израда стратегије локалног економског развоја.

Као закључак реализације анкете и мишљења привреде у граду Панчеву искористићемо завршне коментаре неких од анкетираних привредника:

„Пуно успеха и истрајности у раду свима на овом пројекту.“

„Поздрављамо иницијативу Града да се кроз овакве или сличне упитнике сагледа мишљење привредног сектора.“

ПРИЛОГ: Графичка презентација резултата анкете „Упитник – Мишљење привредног сектора“ (PPP)